

Principer för utförande av ordrar

Sparbankernas principer för utförande av ordrar är en beskrivning av de förfaringsätt som sparbankerna iakttar i syfte att uppnå bästa möjliga resultat för kunderna när de tar emot och för kundernas räkning förmedlar ordrar som gäller värdepapper som är föremål för offentlig handel. Sparbankerna anlitar en förmedlarpartner och iakttar i regel samma principer för utförande av ordrar som förmedlarparten. Sparbanken förmedlar sina kunders ordrar vidare till sin förmedlarpartner för utförande på huvudmarknadsplatser, i multilaterala och organiserade handelssystem, av andra förmedlare, internhandlare, marknadsgaranter eller andra som tillhandahåller likviditet. De vid var tid gällande principerna för utförande av order finns på bankens webbplats på adressen: www.sparbanken.fi

Undantag till utförande av ordrar

Om kunden ger banken särskilda instruktioner som gäller utförandet av en order, ska ordern utföras i enlighet med dessa instruktioner. Kunden ska meddela de särskilda instruktionerna för utförandet av ordern tydligt i samband med att kunden ger ordern. Om kundens särskilda instruktioner inte är heltäckande iakttar banken principerna för utförande av order i tillämpliga delar. Särskilda instruktioner som kunden ger banken är alltid primära i förhållande till bankens principer för utförande av order. Kunden är medveten om att iakttagandet av kundens särskilda instruktioner kan hindra banken från att iaktta principerna för utförande av ordrar. Sparbanken har vid behov rätt att avvika från dessa principer för utförande av ordrar i exceptionella marknadslägen och vid interna eller externa funktionsstörningar, varvid den primära faktorn är förmedlarpartnerns kapacitet att utföra ordern. Vid en sådan funktionsstörning kan förmedlarpartnern inte nödvändigtvis utföra ordrar på alla marknadsplatser.

Omständigheter som utgör grund för helhetsbedömningen och deras inbördes prioriteringsordning

När sparbanken förmedlar kundordrar gällande värdepapper som är föremål för offentlig handel strävar såväl Sparbanken som förmedlarpartnern efter att vidta alla nödvändiga åtgärder för att uppnå det bästa möjliga resultatet för kunden. Vid utförande av en order bestäms det bästa möjliga resultatet utifrån den totala ersättningen. Den totala betalningen består av det finansiella instrumentets pris och kostnaderna för utförandet av ordern. Kostnaderna omfattar alla kostnader som utförandet av ordern direkt orsakar kunden, inklusive handelsplatsens avgifter, clearing- och expeditiionsavgifter samt alla andra kostnader som ska betalas till tredje parter som medverkar i utförandet av ordern. För att uppnå det för kunden bästa möjliga resultatet tar Sparbanken fasta på följande omständigheter vid utförandet av ordrar:

- pris
- snabbhet
- sannolikheten för utförande och avslut
- orderns storlek
- orderns kostnader
- orderns natur
- handelsvolymen
- orderdjupet på marknaden.

Prioriteringen av dessa omständigheter kan variera beroende på följande kriterier för utförandet:

- kundens särdrag, inklusive kundklassificering
- orderns särdrag
- särdrag hos det finansiella instrument som är föremål för ordern
- särdrag hos de platser för utförande som ordern kan styras till, och
- övriga omständigheter som banken anser vara väsentliga för utförandet eller förmedlingen av ordern.

Priset är vanligtvis den viktigaste faktorn när man bedömer utförandet av en order enligt dessa principer. I vissa marknadslägen eller för vissa finansiella instrument kan dock andra kriterier utgöra viktigare faktorer än priset, när man orderspecifikt söker den bästa lösningen för utförandet av kundens order. En allmän princip som banken tillämpar vid utförandet av icke-professionella kunders ordrar är att priset och kostnaderna som utförandet av ordern ska vara de viktigaste kriterierna.

Olika finansiella instrument har olika likviditet. Handel med finansiella instrument bedrivs på olika handelsplatser eller i form av OTC-handel. Handelssättet påverkar bestämningen av priset. Förmedlarpartnern bedömer självständigt prioriteringsordningen för kriterierna för utförande av ordern, om Sparbanken inte har fått särskilda instruktioner av kunden för utförandet av ordern. De särskilda instruktioner som kunden kan ge kan till exempel vara en begäran om att ordern ska utföras på en viss marknadsplats eller någon annan instruktion som gäller utförandet av ordern.

Betydelsen av marknadens likviditet vid valet av handelsplats

Det bästa priset på finansiella instrument som omsätts på reglerade marknader eller andra handelsplatser finns ofta på de marknader där handeln med det finansiella instrumentet är livligast.

Det bästa resultatet för kunden nås sannolikt antingen genom att man styr kundens order till de marknader eller den handelsplats där omsättningen av det finansiella instrumentet i fråga är livligast.

Handelsplatser

Sparbankerna tar emot av kundordrar som gäller investeringsobjekt och förmedlar dem vidare till tredje parter för utförande. Transaktioner som utförs i Finland clearas av Sparbankernas Centralbank Finland Abp. Transaktioner som utförs utanför Finland clearas av en utländsk förmedlarpartner. Via en förmedlare kan Sparbanken även handla på andra än de ovan nämnda handelsplatserna.

Finansiella instrument som omsätts regelbundet på organiserade handelsplatser

Ordrar som gäller aktier och andra finansiella instrument, som omsätts på en reglerad marknad eller i ett multilateralt organiserat handelssystem, utförs på följande sätt: När Sparbanken har tagit emot kundens order, styr banken ordern omedelbart till förmedlaren, som enligt principerna för utförande av ordrar utför den på de handelsplatser som förmedlaren använder. Handelsplatserna kan variera för olika finansiella instrument.

Vid behov slår banken samman kundens order med ordrar som den erhållit av andra kunder och förmedlar därefter ordern till marknaden. En order kan även utföras i delar genom att man utnyttjar en eller flera handelsplatser eller metoder. Flera kunders ordrar kan sammanslås endast om detta enligt Sparbankens bedömning inte skapar olägenheter för utförandet av en enskild kunds order. Ordrar slås inte samman när kunden handlar via bankens elektroniska handelstjänster.

För att uppnå bästa möjliga resultatet utförandet av kundernas ordrar styr handelspartnern alla elektroniska uppdrag via Smart Order Routing (SOR) till marknaden. Förmedlartjänsterna tillämpar algoritmer i SOR-verktyget eller styr orderna till marknaden via en annan förmedlare.

Finansiella instrument som omsätts regelbundet på organiserade handelsplatser

Med finansiella instrument som inte omsätts regelbundet på någon handelsplats, såsom på reglerade marknader eller i multilaterala eller organiserade handelssystem, idkas bilateral handel mellan parterna (OTC-handel). Det är möjligt att det idkas handel med dessa finansiella instrument i viss utsträckning även på handelsplatser. Dessa finansiella instrument är till exempel obligationslån, penningmarknadsinstrument, strukturerade investeringsprodukter och andra finansiella instrument som en sparbank eller någon annan har skapat. Om ett finansiellt instrument inte är föremål för handel eller inte omsätts regelbundet på handelsplatsen, utförs ordern utanför handelsplatsen i form av OTC-handel. I dessa fall lämnas för kunden ett anbud på det finansiella instrumentet hos en sådan tredje part som idkar OTC-handel med det finansiella instrumentet i fråga.

Effekter av funktionsstörningar på marknaderna eller i systemen

Sparbankerna har rätt att avvika från dessa verksamhetsprinciper på grund av funktionsstörningar på marknaderna eller i systemen. Vid störningar vidtar sparbanken skäliga åtgärder för att uppnå bästa möjliga resultat för kunden.

Sparbankerna utvärderar regelbundet sina verksamhetsprinciper för utförande av ordrar och innehåll i och ändamålsenligheten av arrangemangen för utförandet och meddelar om väsentliga ändringar av verksamhetsprinciperna på sina webbplatser. Ändringar och uppdateringar träder i kraft den dag de kungörs på webbplatserna.

Allmän information om finansiella instrument som sparbankerna tillhandahåller och de vanligaste riskerna som är förknippade med dem

Sparbankerna tillhandahåller i huvudsak Sparbanksgruppens produkter och förmedlar dessutom vissa produkter som tredje parter satt i omlopp. I allmänhet förknippas finansiella instrument, investeringsprodukter och investeringsverksamhet alltid med risker. Kunden ska före sina investeringsbeslut sätta sig noggrant in i de finansiella instrumenten för att förstå vilka risker som förknippas med dem och vilka effekter de eventuellt kan ha för den egna ekonomiska situationen. Kunden ansvarar själv för sina investeringsbeslut och de risker som förknippas med dem. Investeringarna görs alltid på kundens ansvar.

Bland annat följande risker förknippas allmänt med finansiella instrument:

- **Emittentrisk:** Risken orsakas av emittentens, garantens eller motpartens oförmåga att fullgöra sina åtaganden, till exempel oförmåga att betala ränta eller återbetala kapital enligt avtalsvillkoren.
- **Marknadsrisk:** Risken orsakas av en allmän eller delvis försvagning av marknaden för investeringsobjektet.
- **Ränterisk:** Risken uppstår till följd av fluktuationer i räntenivån. En del av investeringsobjektets värde kan gå förlorat allteftersom räntenivån förändras.
- **Valutarisk:** Finansiella instrument i främmande valuta förknippas med en valutarisk som orsakas av valutakursens fluktuationer. Värdet på ett investeringsobjekt som är bundet till en främmande valuta (t.ex. en fondandel) sjunker om valutan tappar i värde.
- **Likviditetsrisk:** Vid vissa tidpunkter kan det vara svårt att köpa eller sälja ett finansiellt instrument. Risken påverkas främst av efterfrågan och efterfrågan på det finansiella instrumentet samt av andra faktorer, såsom marknadsstörningar.
- **Skatterisk:** Lagstiftningen som reglerar beskattningen av investeringsobjektet eller rättspraxisen kring beskattningen kan ändras. Investeringar kan även vara förknippade med investerarspecifika skattepåföljder. Innan kunden fattar ett investeringsbeslut ska han eller hon utreda frågorna som gäller beskattningen av investeringsobjektet.

Aktier

En aktie är en andel av ett bolags aktiekapital. Aktieavkastningen består av utdelning och aktiens eventuella värdestegring. Aktievärdet och kursutvecklingen påverkas av flera faktorer, såsom utbudet och efterfrågan på aktien, bolagets bransch, bolagets framtidsutsikter och prognoser, det allmänna marknadsläget och politiska beslut.

Det är vanligt att värdet på en aktie varierar kraftigt och det är till och med möjligt att investeraren förlorar hela det placerade kapitalet. Som motvikt till det kan det finnas stora möjligheter

till avkastning. De största riskerna är förknippade med prisfluktuationer samt handels omfattning. Likviditetsrisken är särskilt stor i samband med aktier som inte omsätts på reglerade marknader.

Aktieplaceringsrisken kan minskas genom att diversifiera investeringen på flera olika aktier samt genom att även investera i till exempel räntemarknader.

Placeringsfonder

I en placeringsfond samlar man ihop många investerares medel och placerar dem i flera investeringsobjekt som tillsammans bildar en placeringsfond. Fonden delas in i inbördes lika stora fondandelar. Placeringsfonden ägs av privatpersoner, sammanslutningar och stiftelser som placerats i den i samma proportion som de placerade medlen. Placeringsfondens medel förvaltas av ett fondbolag och en professionell portföljförvaltare har hand om investeringsverksamheten.

Det finns olika slag av fonder, till exempel aktiefonder, räntefonder och blandfonder. Fonder som har rätt att avvika från investeringsbegränsningarna i lagen om placeringsfonder t.ex. beträffande spridning, risktagning samt förfarandet för teckning och inlösen, kallas specialplaceringsfonder. Som specialplaceringsfonder räknas också bland annat hedgefonder, indexfonder och fond-i-fonder.

En fonds värde grundar sig på kursutvecklingen hos de finansiella instrument som ingår i fonden (t.ex. aktier, räntepreceringsfonder). Värdet på fondandelar som en investerare äger kan således stiga eller sjunka och investeraren kan även förlora en del av de investerade medlen. De vanligaste riskerna som förknippas med placeringsfonder är marknadsrisken, företagsrisken, ränterisken och valutarisken. Placeringsfondernas risknivå varierar efter fondtyp och det förekommer även stora skillnader i risknivåerna för fonder av samma typ. Principerna för fondens investeringsverksamhet och fondens investeringsobjekt framgår av fondprospektet och fondstadgarna. Kunden bör läsa fondstadgarna, fondprospekten och prislstan.

Obligationslån

Obligationslån är till exempel skuldebrevslån som en stat, en kommun, ett offentligt samfund eller ett företag har emitterat som investeringsobjekt för den stora allmänheten. Obligationslån ges med eller utan säkerhet. Obligationslån utan säkerhet, som har en sämre företrädesrätt än emittentens övriga förbindelser, kallas debenturlån. Obligationslån indelas vanligtvis i räntebärande lån och s.k. indexlån, där avkastningen bestäms av utvecklingen hos den underliggande egendomen (t.ex. ett aktieindex).

Vid indexlån med kapitalgaranti förlorar inte investeraren det nominella kapitalet som han eller hon investerat till följd av en eventuell ogynnsam utveckling av den underliggande egendomen, utan emittenten betalar tillbaka lånet vid utgången av lånetiden. Indexlån med kapitalgaranti är också förenad med emittentrisk. En kund som gjort en teckning till överkurs kan under placeringstiden förlora en andel av placeringen som motsvarar överkursens storlek. Obligationslån är förknippade

med ränterisk. Det relativa värdet på ett obligationslån med fast ränta sjunker om räntenivån stiger. Det går inte att förutse ränteavkastningen på ett obligationslån med rörlig ränta.

De lånespecifika riskerna och grunderna för beräkning av avkastningen fastställs i villkoren för varje enskilt obligationslån. Kunden bör läsa lånevillkoren noggrant.

ETF-fonder

ETF-fonder (börshandlade fonder) är fonder som man kan handla med på samma sätt som aktier. I motsats till traditionella placeringsfonder har ETF-fonder en köp- och säljnotering som uppdateras fortlöpande utifrån gällande anbud under börsens handelstider.

Alla risker som allmänt förenas med fondplaceringar gäller även ETF-fonder.

Före ett investeringsbeslut bör investeraren läsa ETF-fondens faktablad för att göra sig förtrogen med de risker som förknippas med produkten och emittenten. En ETF-fond behöver inte nödvändigtvis äga de värdepapper som utgör den underliggande egendomen för fonden, utan emittenten kan ha ställt en säkerhet eller äga den underliggande egendomen indirekt via derivatkontrakt. ETF-produkter kan på grund av sin struktur ge mångfaldiga möjligheter till såväl vinst som förlust jämfört med direkt underliggande egendom.

Derivatkontrakt, warranter

Ett derivat är ett finansiellt instrument vars värde bygger på värdet av ett underliggande värdepapper, ett index, en valuta, en nyttighet eller en rättighet. Med derivatkontrakt strävar man efter att skydda värdet på den underliggande egendomen mot förändringar eller att dra nytta av sådana. Optioner, futurer, terminer och ränte-/valutaswapavtal är exempel på derivat.

En warrant är ett derivat som har formen av ett värdepapper och som är föremål för börshandel. Med en warrant får investeraren rätt att köpa eller sälja underliggande egendom (t.ex. en aktie, ett index, en nyttighet) en viss dag till ett visst pris. Investerarens största möjliga förlust är det kapital som placerats i warranten. De vanligaste riskerna som förknippas med warranter är marknadsrisk, risk i anslutning till hävstångseffekter, emittentrisk och valutarisk. Priserna på derivat kan förändras betydligt och fluktuationen kan vara större än för den underliggande egendomen. Vissa derivatkontrakt kan medföra andra skyldigheter för investeraren (t.ex. krav på säkerhet) och andra kostnader utöver anskaffningspriset. Kunden ska sätta sig in i hur derivat fungerar och i riskerna med dem innan han eller hon ingår derivatkontrakt.

Penningmarknadsprodukter

Penningmarknadsprodukter är räntebärande och kortfristiga, under ett år långa finansiella instrument. Sådana emitteras av bland annat staten (statens skuldförbindelser), kommuner (kommuncertifikat), banker (bankcertifikat) och företag (företagscertifikat). De vanligaste riskerna som är förknippade med

penningmarknadsprodukter är ränterisk som beror på fluktuationer av räntenivån och lånetiden samt emittentrisk som beror på emittentens eller depositariens solvens. Risker är högre i investeringsobjekt där emittenten har ett dåligt kreditbetyg.

LS-pensionsavtal

Ett LS-pensionsavtal är ett avtal om bundet, långsiktigt sparande för pensionstiden. De sparade medlen kan betalas tillbaka innan kunden har uppnått pensionsåldern för arbetstagarer endast vid en arbetslöshet som pågått minst ett år, bestående eller partiell arbetsförmåga, makans eller makens dödsfall eller äktenskapsskillnad. Medel som placerats i ett PS-pensionsavtal placeras i valda investeringsobjekt, som kontoproducter, fonder och värdeandelar.

Investeringsobjekten i LS-pensionsavtal är förknippade med risker som är typiska för objekten. De placerade medlen är bundna enligt avtalsvillkoren och är nödvändigtvis inte disponibla vid behov (likviditetsrisk). Beskattningen i samband med LS-pensionsavtal kan förändras under avtalets giltighetstid (skatterisk).

